

ХАВСРАЛТ

**Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн
дэргэдэх “Иргэний Танхим”-ын
2011 оны 01 дүгээр сарын 01-ээс 2011
оны 12 дугаар сарын 31-ныг хүртэл
хийсэн ажлын тайлан**

Улаанбаатар хот, Төрийн ордон
2011 он

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2009 оны 09 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 105 дугаар зарлиг, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2009-2013 онд хэрэгжүүлэх бодлого үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн гүйцэтгэлийг хангах зорилтын хүрээнд 2011 оны 1 дүгээр сарын 01 нээс 12 дугаар сарын 30 ны хугацаанд “Иргэний танхим”-аас хийсэн ажлын тайлан нэгтгэж хүргүүлж байна.

Нэг. Иргэний танхимаар хэлэлцэгдсэн нээлттэй хэлэлцүүлэг хуралдааны мэдээ

1.1 Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх “Иргэний танхим”-ын ажлын алба нь төрийн шийдвэр гаргах түвшинд иргэний оролцоог нэмэгдүүлэх, ард иргэдийн санал бодол, байр суурийг хууль тогтоогч, шийдвэр гаргах байгууллага институцид хүргэх зорилтын хүрээнд дараах нээлттэй хэлэлцүүлэг, сонгол, санал солилцох уулзалт, ажлын хэсгийн хуралдаануудыг зохион байгуулан ажиллаж ирлээ.

“Иргэний танхим”-д нийт хийгдсэн ажлын тоо

	Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал	6	137
Нээлттэй хэлэлцүүлэг	49	2738
Уулзалт	16	874
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	8	492
Хэвлэлийн бага хурал	3	100
Танхимтай иргэд танилцсан	13	372
ЕТГ-ын дотоод хурал	3	68
Нийт	98	хэлэлцүүлэг уулзалт 4781 иргэнд үйлчилсэн

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зөвлөхүүдийн зохион байгуулсан хэлэлцүүлгийн мэдээ

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Цахиагийн Элбэгдорж

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Монгол Оросын худалдаа, эдийн засаг, экспортыг нэмэгдүүлэх нь” уулзалт	2011.05.17	52	
Нийт			52	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дарга Д.Баттулга

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах тухай” хуулийн төслийн нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.01.17	71	УАБЗ
2	“Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах талаар цаашид авах арга хэмжээний тухай ” нээлттэй сонсгол	2011.02.25	47	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан
3	Агаарын бохирдлын уулзалт ажлын хэсгийн хурал	9/29/2011	12	Агаарын бохирдлын уулзалт
Нийт			130 иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			1	12
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			1	47
Уулзалт			0	0
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			1	71
Нийт			3 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Төрийн албаны шинэчлэлийг гүнзгийрүүлэх зорилтын хүрээнд төрийн албаны холбогдох хууль тогтоомжинд оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн саналыг боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсэг байгуулах тухай	2011.01.21	10	
2	Ажлын хэсгийн хурал	2011.01.24	16	
3	Шүүхийн тухай багц хуулийн төслийн талаархи санал солилцох уулзалт, ярилцлага	2011.01.26	34	
4	Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, цалин хөлс, нийгмийн баталгаа	2011.02.21	11	
5	Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах талаар цаашид авах арга хэмжээний тухай	2011.02.25	47	
6	“Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх нь” олон Улсын дугуй ширээний уулзалт	2011.03.02	78	
7	Авлигалын эсрэг хамтдаа	2011.03.03	35	
8	Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдал	2011.03.03	40	
9	“Монголын Эдийн засгийн салбар зөвлөгөөний ил тод байдал”	2011.03.03	55	
10	“Ашигт малтмалын тухай хуулийн хэрэгжилт, үр нөлөө, цаашид авах арга хэмжээ” сэдэвт хэлэлцүүлэг	2011.04.26	80	
11	Геологи, уул уурхайн үйл ажиллагаа, байгаль орчны нөхөн сэргээлт, олон нийтийн оролцоо	2011.04.27	76	
12	Шүүхийн шинэтгэлийн тухай багц хуулийн төслийн нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.06.22	72	
13	Таван толгойн нүүрсний ордыг хэрхэн үр ашигтай ашиглах вэ?	2011.08.18	85	
14	Хуульчдын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслийн нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.10.14	64	Хуулийн туслах Баярцэцэг
Нийт			703 иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо

Ажлын хэсгийн хурал	1	
Нээлттэй хэлэлцүүлэг	8	
Уулзалт	3	
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	2	
Нийт	14 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Эдийн засгийн бодлогын зөвлөх Л.Дашдорж

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Түлш эрчим хүчний салбарын өнөөгийн байдал” сэдэвт нээлттэй сонсгол	2011.02.17	57	
2	Эрүүл мэндийн салбарын хөтөлбөрт суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог нэвтрүүлэх нь	2011.05.06	72	
3	“Улаанбаатар хотын 5-р цахилгаан станц” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.05.11	58	
4	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Авто зам, тээврийн салбарын дэд зөвлөлийн хурал	2011.05.13	50	
5	Төмөр замын өөрчлөлт, төрөөс баримтлах бодлогын асуудлаар хэлэлцэх нь	2011.05.19	42	
6	Төсвийн ил тод байдал ба иргэдийн оролцоо” хэлэлцүүлэг	2011.05.27	58	
7	Орон нутгийн эрх мэдлийг нэмэгдүүлэх нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.06.08	32	
8	Төмөр замын зүтгүүрийн талаар төмөр замын дэд зөвлөлийн ажлын хэсгийн хуралдаан	2011.09.30	29	
9	Мэдээллийн технологид суурилсан эрүүл мэндийн үйлчилгээ” хэлэлцүүлэг	2011.10.07	36	
10	“Монгол Улсын Эрүүл мэндийн санхүүжилт” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.11.04	74	
11	“Монгол Улсын төмөрлөгийн аж үйлдвэрийн хөгжлийн тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.11.16	56	
12	Нарны эрчим хүчийг ашиглах нь	2011.12.23	50	

13	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Макро эдийн засгийн уяалдаа холбоог саажруулах дэд зөвлөлийн хуралдаан	2011-10-11	80	МУИС-ын дугуй танхимд зохион байгуулагдсан цуврал лекц
14	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Төлбөрийн тэнцэл валютын бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	2011-10-12	60	
15	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх мөнгөний бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	2011-10-13	72	
16	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Төсвийн бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	2011-10-14	85	
17	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх Эдийн засгийн өсөлт, бодит секторын бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	2011-10-17	83	
Нийт			994 иргэд оролцсон	
Ажлын хэсгийн хурал			2	79
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			10	535
Уулзалт			5	380
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			0	0
Нийт			17 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Хот, хөдөөгийг хөгжлийн бодлогын зөвлөх Л.Эрхэмбаяр

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Хот орчмын “Сүүний хангамж 30:70”	2011.04.08	62	ХХХБ-ын зөвлөх Л.Эрхэмбаяр
2	Нийтийн эзэмшлийн талбай ба иргэдийн оролцоо	2011.12.05	55	
Нийт			117	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	0
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			2	117
Уулзалт			0	0
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			0	0
Нийт			2 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Гадаад харилцааны бодлогын зөвлөх Л.Пүрэвсүрэн

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Монгол, Оросын худалдаа, эдийн засаг, экспортыг нэмэгдүүлэх асуудлаар бизнесийн төлөөлөгчидтэй хийх уулзалт	2011.05.17	50	
Нийт			50 иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	0
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			0	0
Уулзалт			1	50
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			0	0
Нийт			1 удаагийн уулзалт зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Байгаль орчин, амьдрах орчны бодлогын зөвлөх Э.Зоригт

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Усны үнэ цэнэ, экологийн тэнцвэрт байдал, түүнийг хамгаалах нь”	2011.04.13	53	
Нийт			53 иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	0
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			1	53
Уулзалт			0	0
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			0	0
Нийт			1 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Эрүүл мэнд боловсрол шинжлэх ухаан, технологийн бодлого, шашны асуудал хариуцсан зөвлөх Р.Болд

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Хүн амын бие бялдрын хөгжил, чийрэгжилтийн түвшин тогтоох сорилын шалгуурыг боловсронгуй болгох нь”	2011.04.07	68	
Нийт			68	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			1	68
Уулзалт			0	
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			0	
Нийт			1 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Хүний эрх иргэний оролцооны бодлогын зөвлөх Ч.Сосормаа

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Архигүй Монгол”-ын төлөө хамтдаа	2011.02.24	72	
2	Архигүй Монголын төлөө хамтдаа “Сүүн сэтгэл” сэдэвт уулзалт	2011.03.01	28	
3	“Иргэдийг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөхөөс хамгаалах асуудал” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.03.11	61	УАБЗ
4	“Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга” хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	2011.03.25	63	
5	“Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай” хуулийн төслийн шинэчилсэн найруулга сэдэвт хэлэлцүүлэг	2011.05.02	65	
6	Архидан согтуурахтай тэмцэх талаар санал боловсруулах хуралдаан	2011.05.18	65	
7	Архигүй Монгол” хэлэлцүүлэг	2011.05.19	52	
8	Хүүхдийн бэлгийн халдашгүй байдал ба бэлгийн болзошгүй хүчирхийллээс хамгаалах нь	2011.05.30	58	

9	Сүм хийдэд шавилан сууж байгаа хүүхдийн сурах эрхийн асуудал	2011.05.31	32	
10	УИХ-ын сонгуулийн тухай хууль жендерийн тэгш эрхийн асуудал	2011.06.15	68	
11	Согтууруулах ундааны хяналтын тухай хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	2011.11.18	32	
Нийт			596 Иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			7	408
Уулзалт			1	28
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			3	160
Нийт			11 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Үндэсний аюулгүй байдлын бодлогын зөвлөх М.Батчимэг

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	“Төрийн цэргийн бодлогын үндэс” Баримт бичгийн шинэчилсэн найруулга “Төрийн батлан хамгаалах бодлого”	2011.02.10	20	
2	“Төрийн цэргийн бодлогын үндэс” баримт бичгийн шинэчилсэн найруулга “Төрийн батлан хамгаалах бодлого”	2011.02.11	28	
3	Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, цалин хөлс, нийгмийн баталгаа	2011.02.21	11	
4	“Иргэдийг хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөхөөс хамгаалах асуудал” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.03.11	58	
5	Үндэсний Аюулгүй байдал ба хэвлэл мэдээлэл	2011.03.24	58	
6	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн ажлын хэсгийн хурал	2011.05.03	12	
7	“Хүнсний аюулгүй байдал” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.10.28	72	
Нийт			259 Иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			3	60

Нээлттэй хэлэлцүүлэг	4	199
Уулзалт	0	0
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	0	0
Нийт	7 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллагуудын хүсэлтээр зохион байгуулсан нээлттэй хэлэлцүүлэг, хуралдаан

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Байгаль орчны парламентын анхдугаар хурал	2011.01.27	56	Монголын байгаль орчны иргэний зөвлөл
2	“Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн сонирхлыг зохицуулах, сонирхолын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” хуулийн төсөл	2011.01.14	65	УИХ-ын гишүүн Х.Тэмүүжин
3	Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал талаар таниулах уулзалт ярилцлага	2011.01.27	59	JCI Монгол байгууллагын сургалтын хороо
4	Байгаль орчны манлайлагч хөтөлбөр	2011.02.18	36	УИХ - ын гишүүн С.Оюун
5	Нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл, хотын хөгжилд оруулах хувь нэмэр	2011.02.21	62	Нийслэлийн Ардчилсан Нам
6	“Усны нөөцийг хамгаалж, үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх нь” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.02.23	53	Монголын Байгаль хамгаалах иргэний хөдөлгөөнүүдийн эвсэл ТББ
7	Гадаадын зээл тусламжинд хийсэн судалгааны тайлан	2011.03.17	47	Нээлттэй форум
8	Нийслэлийн өнөөгийн байдлын тулгамдсан асуудлууд	2011.04.01	36	Нийслэлийн Ардчилсан Нам
9	Монгол Улсын иргэн би	2011.04.11	68	Иргэний боловсрол төв
10	Монгол гэр бүлд тулгамдсан асуудал ба шийдэл” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.05.12	73	“Гэр бүлд ээлтэй шийдэл” ТББ
11	“Гадаадын зээл тусламжийн үр дүнг нэмэгдүүлэх нь” зөвлөлдөх уулзалт	2011.06.07	62	Нээлттэй форум
12	Байгалийн өгөөжийн эдийн засгийн үнэлгээ ба экосистем үйлчилгээний талбар	2011.06.09	50	TNC олон улсын байгууллагаБОАЖЯам
13	Бид хөгжлийн эзэд үндэсний хөдөлгөөний хурал	2011.06.21	65	

14	Үндэсний морин уралдааны морь унаач хүүхдийн аюулгүй байдлын хэлэлцүүлэг	2011.07.01	70	Хүүхдийн төлөө үндэсний газар
15	Технологи үндэсний хөтөлбөрийн төслийн танилцуулга” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.09.09	92	Үндэсний хөгжил шинэтгэлийн хороо
16	Монгол орны говийн экологийн бүс нутагт уул уурхайн хөгжлийг нөлөө багатай төлөвлөх нь” төслийн танилцуулах уулзалт	2011.10.06	60	The nature conservancy
17	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн асуудал” Эцэг эхийн төлөөлөлтэй уулзалт	2011.10.10	61	УИХ-ын гишүүн С.Оюун
18	Орон нутгийн сонгуулийн тухай хуулийн зарим асуудлууд	2011.10.11	78	Нийслэлийн Ардчилсан Нам
19	Газрын тосны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл” “Газрын тосны боловсруулах үйлдвэр”	2011.10.26	60	Монголын Байгаль хамгаалах иргэний хөдөлгөөнүүдийн эвсэл ТББ
20	Тодорхой орд газрыг стратегийн ач холбогдол бүхий ордод оруулах тухай” нээлттэй хэлэлцүүлэг	2011.12.23	54	Монголын Байгаль хамгаалах иргэний хөдөлгөөнүүдийн эвсэл ТББ
21	Монгол –XX зууны анхны үндэстэн-улс мөн	2011.12.27	42	Түүхч залуучуудын клуб
Нийт			1249 Иргэд оролцсон	
			Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал			0	
Нээлттэй хэлэлцүүлэг			15	882
Уулзалт			4	242
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг			2	125
Нийт			21 удаагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан	

Ерөнхийлөгийн Тамгын газрын дотоод хурал

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	ЕТГ-ын дотоод хурал	2011.01.20	29	
2	Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, цалин хөлс, нийгмийн баталгаа	2/21/2011	11	
3	Орон сууцны асуудлаар ЕТГ-ын ажилчдын хурал	8/30/2011	28	
Нийт			68	

Хэвлэлийн бага хурал зохион байгуулсан байдал

№	Хэлэлцүүлгийн нэрс	Хуралдсан огноо	Оролцогчдын тоо	Зохион байгуулагч ажлын хэсэг
1	Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах тухай хуулийг танилцуулах сэдэвт хэвлэлийн хурал	2011.02.14	6	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг,
2	Үндэсний Аюулгүй байдал ба хэвлэл мэдээлэл	3/24/2011	58	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг, ҮАБЗ2011
3	“Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шудрага ёс” үндэсний чуулганы тухай хэвлэлийн бага хурал	4/5/2011	10	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан
4	Шүүх шинэтгэлийн хүрээнд 6-р сарын 22 ны хурлын хэвлэлийн мэдээлэл	6/20/2011	15	Хэвлэлийнхэнд Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан,
5	Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга хэвлэлийн бага хурал	11/11/2011	11	Ерөнхийлөгчийн хэвлэлийн төлөөлөгч С.Батзаяа, Ерөнхийлөгчийн хуулийн асуудал хариуцсан туслах Ж.Баярцэцэг
Нийт оролцсон иргэдийн тоо			100	
Нийт хуралдааны тоо			5 удаагийн хэвлэлийн бага хурал хийгдсэн	

“Иргэний танхим”-д зохион байгуулагдсан хуралдааны мэдээ

	Тоо	Оролцсон иргэдийн тоо
Ажлын хэсгийн хурал	6	137
Нээлттэй хэлэлцүүлэг	49	2738
Уулзалт	16	874
Хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	8	492
Хэвлэлийн бага хурал	3	100
Танхимтай иргэд танилцсан	13	372
Нийт	98 хуралдаан зохион байгуулж 4781 иргэнд үйлчилэв	

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх “ИРГЭНИЙ ТАНХИМ”-ын 2011 оны 01-р сарын 01 нээс 2011 оны 12 р сарын 30 хүртэл зохион байгуулсан нээлттэй хэлэлцүүлэг, хуралдааныг аудио file-аар хадгалсан бүртгэл

№	Хэлэлцүүлгийн сэдэв	Бодлого хариуцсан зөвлөх	Хуралдсан огноо	Нэр бүхий оролцсон гол оролцогчид	Оролцогчдын тоо	Хуралдаан үргэлжилсэн цаг	Хэлэлцүүлгийн хавтаст бүртгэгдсэн хуудасны тоо	Илтгэл, электрон файл		Протокол хөтөлсөн хуудасны тоо	Хадгалсан электрон file-ийн хэмжээ	Хальсанд буулгасан тоо
								Илтгэлийн тоо	Нийт хуудас			
1	Төв аймгаас иргэдийн төлөөлөгчид ирж “ИТ”-ын үйл ажиллагаатай танилцсан.	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-01-14	-	50	11:00-13:30	-	2	-		1.39Gb	
2	“Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн сонирхлыг зохицуулах, сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай” хуулийн төсөл	УИХ-ын гишүүн Х.Тэмүүжин	2011-01-14	-	65	15:30-18:00	-	4	69		1.39Gb	3
3	“Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах тухай” хуулийн төслийн нээлттэй хэлэлцүүлэг	ҮАБЗ	2011-01-17	-	36	14:30-17:00	-	-	-		787Mb	3

4	ЕТГ-ын дотоод хурал	ЕТГ	2011-01-20	ЕТГ-ын ажилчид	29	17:00-18:00	-	-	-	-	-
5	Төрийн албаны шинэчилэлийн гүнзгийрүүлэх зорилтын хүрээнд төрийн албаны холбогдох хууль тогтоомжинд оруулах нэмэлт өөрслөлтийн саналыг боловсруулах үүрэг бүрий ажлын хэсэг байгуулах	ЕТГ	2011-01-21	-	10	14:00-14:30	-	-	-	358Mb	
6	Ажлын хэсгийн хурал	ЭЗДББ-ын зөвлөх П.Цагаан	2011-01-24	-	16	-	-	-	-	1.2Gb	
7	Шүүхийн тухай багц хуулийн төслийн талаарх санал солилцох уулзалт, ярилцлага	ЕТГ	2011-01-26	-	48	-	-	-	-	900Mb	
8	Байгаль орчны парламентын анхдугаар хурал	Монголын байгаль орчны иргэний зөвлөл	2011-01-27	-	62	-	-	1	-	1.50Gb	3
9	Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын талаар JCI-ын гишүүдийн уулзалт, ярилцлага	ЕТГ, “JCI Монгол” байгууллагын сургалтын хороо	2011-01-27	-	47	-	-	1	-	684Mb	2
10	GTZ-ийн төлөөлөгч “Иргэний танхим”-тай танилцсан.	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-02-02	-	4	-	-	-	-	-	
11	“Төрийн цэргийн бодлогын үндэс” Баримт бичгийн шинэчилсэн найруулга “Төрийн батлан хамгаалах бодлого”	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг	2011-02-10	-	20	14:30-17:35	-	1	-	915Mb	
12	“Төрийн цэргийн бодлогын үндэс” Баримт бичгийн шинэчилсэн найруулга “Төрийн батлан хамгаалах бодлого”	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг	2011-02-11	-	28	10:00-14:10	-	1	-	1.70Gb	4
13	“Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах тухай” хуулийг танилцуулах тухай Хэвлэлийн бага хурал	ЕТГ	2011-02-14	-	6	11:00-11:40	-	-	-	228Mb	
14	Канадын Элчин сайд “Иргэний танхим”-тай танилцсан.	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-02-15	-	2	10:30-11:00	-	-	-	950Gb	
15	Говь-Алтай аймгийн иргэдийн төлөөлөл “Иргэний танхим”-тай танилцсан.	ГХБ-ын зөвлөх Л.Пүрэвсүрэн	2011-02-16	-	9	12:30-13:10	-	-	-	-	
16	“Түлш эрчим хүчний салбарын өнөөгийн байдал” сэдэвт нээлттэй сонсгол	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-02-17	-	57	09:30-13:30	-	-	-	1.58GB	

17	“Байгаль орчны манлайлагч хөтөлбөр”	Зориг сан УИХ-ын гишүүн С.Оюун	2011-02-18	-	36	14:30-16:50	-	-	-		1.02Gb	2
18	“Нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл, хотын хөгжилд оруулах хувь нэмэр”	Нийслэлийн Ардчилсан нам	2011-02-21	-	62	10:00-13:10	-	-	-		916Mb	
19	Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын ангилал, зэрэглэл, цалин хөлс, нийгмийн баталгаа	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-02-21	-	11	15:00-17:10		1	17		980MB	
20	“Усны нөөцийг хамгаалж, үнэлэмжийг нэмэгдүүлэх нь” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг	МБХИХЭ	2011-02-23	-	53	10:00-13:25	-	5	44		1.52Gb	2
21	“Архигүй Монгол”-ын төлөө хамтдаа	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-02-24	-	72	10:00-13:30	-	-	-		525Mb	2
22	“Улаанбаатар хотын агаарын бохирдлыг бууруулах талаар цаашид авах арга хэмжээний” нээлттэй сонсгол	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-02-25	-	47	09:40-13:00	-	5	-		51Mb	3
23	Архигүй Монголын төлөө хамтдаа “Сүүн сэтгэл” сэдэвт уулзалт	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-03-01	-	22	15:00-16:00	-	-	-		30.9Mb	
24	“Хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх нь” Олон Улсын дугуй ширээний уулзалт	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-03-02	-	78	13:00-19:00	-	4	56		150Mb	
25	Авилгын эсрэг хамтдаа / “Монголын Эдийн засгийн салбар зөвлөгөөний ил тод байдал”-ын Салбар зөвлөлийн хурал /	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-03-03	-	35	09:40-13:00	-		Хаалттай		150Mb	
26	Олборлох үйлдвэрийн ил тод байдал / “Монголын Эдийн засгийн салбар зөвлөгөөний ил тод байдал”-ын Салбар зөвлөлийн хурал /	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-03-03	-	40	09:40-13:00	-		Хаалттай		150Mb	
27	“Монголын Эдийн засгийн салбар зөвлөгөөний ил тод байдал”	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-03-03	-	65	13:30-19:00	-	3	42		170Mb	
28	“Иргэдийг хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөхөөс хамгаалах асуудал” нээлттэй хэлэлцүүлэг	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа ҮАБЗ	2011-03-11	-	58	10:00-13:00	-	3	67		535Mb	

29	“Гадаадын зээл тусламжид хийсэн судалгааны тайлан”	Иргэний Нийгмийн нээлттэй форум	2011-03-17	-	61	09:00-12:00	-	-	-		75.2Mb	1
30	Үндэсний Аюулгүй байдал ба хэвлэл мэдээлэл	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг, ҮАБЗ	2011-03-24	-	58	11:00-13:15	-	-	-		74.3Mb	2
31	Архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга хуулийн төсөл	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-03-25	-	63	14:30-17:15	-	1	-		93.7Mb	3
32	Ус рашаан нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	УИХ-ын гишүүн Г.Баярсайхан	2011-03-30	-	32	10:00-12:45	-	4	44		104Mb	2
33	“Нийслэлийн өнөөгийн байдал тулгамдсан асуудлууд” нээлттэй хэлэлцүүлэг	Нийслэлийн Ардчилсан нам	2011-04-01	-	36	10:00-13:10	-	-	-		92Mb	1
34	орон нутаг	Дашдорж зөвлөх	2011-04-02									1
35	“Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шударга ёс” үндэсний чуулганы тухай хэвлэлийн бага хурал	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-04-05	-	10	11:00-11:30					13.5Mb	
36	“Хүн амын бие бялдрын хөгжил, чийрэгжилтийн түвшин тогтоох сорилын шалгуурыг боловсронгуй болгох нь”	ЭМБШУТБША хариуцсан зөвлөх Р.Болд	2011-04-07	-	68	10:00-13:00	-	4	190		185Mb	3
37	Хот орчмын “Сүүний хангамж 30:70”	ХХХБ-ын зөвлөх Л.Эрхэмбаяр	2011-04-08	Сүүний компани, хувиариа аж ахуй эрхлэгчид	62	11:00-16:00	4	4	77	2	142Mb	4
38	Монгол Улсын иргэн би	Орон тооны бус зөвлөх Р.Нарангэрэл, ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-04-11	10 жилийн сурагчид, шүүгчид	68	15:00-17:15	-	-	-		136Mb	
39	“Усны үнэ цэнэ, экологийн тэнцвэрт байдал, түүнийг хамгаалах нь”	БОАОБ-ын зөвлөх Э.Зоригт, Усны газар	2011-04-13	-	53	13:30-16:30	-	-	-		15.5Mb	

40	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын албан хаагчид “Иргэний танхим”-ын үйл ажиллагаатай танилцах уулзалт	“Иргэний танхим”-ын ажлын алба зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-04-19	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар	60	12:00-13:00	-	-	-	-		
41	Швейцарийн хөгжлийн агентлаг	ЕТГ зөвлөх Э.Зоригт,	2011-04-19	Швейцарийн хөгжлийн агентлаг	15	14:00-16:00	-	-	-		91.5Mb	
42	“Ашигт малтмалын тухай хуулийн хэрэгжилт, үр нөлөө, цаашид авах арга хэмжээ” сэдэвт хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-04-26	Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Цахиагийн Элбэгдорж	56	09:30-13:30	35	1	22	26	120Mb	
43	“Геологи, уул уурхай үйл ажиллагаа, байгаль орчны нөхөн сэргээлт, олон нийтийн оролцоо” сэдэвт хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-04-27	Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Цахиагийн Элбэгдорж	62	09:30-13:40	32	-	24		129Mb	
44	“Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай” хуулийн шинэчилсэн найруулга сэдэвт хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн хэвлэлийн төлөөлөгч С.Батзаяа	2011-05-02	-	65	09:30-13:00	-	1	14		89.6Mb	
45	“Эрүүл мэндийн салбарын хөтөлбөрт суурилсан санхүүжилтийн тогтолцоог нэвтрүүлэх нь” нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-05-06	-	72	09:30-13:00	-	13	293		1.38Gb	3
46	“Улаанбаатар хотын 5-р цахилгаан станцын иргэн тойрондох асуудал” нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-05-11	-	58	09:30-12:45	-	1	43		193Mb	
47	“Монгол гэр бүлд тулгамдсан асуудал ба шийдэл” нээлттэй хэлэлцүүлэг	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-05-12	-	73	09:30-13:00	-	2	100	2	4.61Gb	
48	Авто замын өнөөгийн байдал Дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-05-13	-	57	09:30-13:00	-	2	40	2	248Mb	
49	Монгол, Оросын худалдаа, эдийн засаг, экспортыг нэмэгдүүлэх асуудлаар бизнесийн төлөөлөгчидтэй хийх уулзалт	Л.Пүрэвсүрэн зөвлөх	2011-05-17	-	50	14:30-17:00	-	-	-		54,8Mb	
50	“Архидан согтуурахтай тэмцэх талаар санал боловсруулах нь”	ХЭИОБ-ын зөвлөх	2011-05-18	-	65	09:00-12:30	-	11	145		432Mb	

		Ч.Сосормаа										
51	“Архидан согтуурахтай тэмцэх талаар санал боловсруулах нь”	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-05-19	-	52	09:00-12:30	-	1	18		163Mb	
52	Төмөр замын өөрчлөлт, төрөөс баримтлах бодлогын асуудлаар дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-05-19	-	42	14:30-17:00		3	68		3.75Gb	
53	“Төсвийн ил тод байдал ба иргэдийн оролцоо” Нээлттэй хэлэлцүүлэг салбар хуралдаан	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-05-27	-	58	14:30-17:00	-	3	67		107Mb	
54	Хүүхдийн бэлгийн халдашгүй байдал ба бэлгийн болзошгүй хүчирхийллээс хамгаалах нь	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-05-30	-	58	14:30-17:00	-	-	-		10.6Gb	
55	Сүм хийдэд шавилан сууж байгаа хүүхдийн сурах эрхийн асуудал	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-05-31	Монголын сүм хийдийн сургуулиудын захирал	32	14:30-17:00	-	-	-		3.61Gb	
56	Гадаадын Зээл тусламжийн үр дүнг нэмэгдүүлэх нь Иргэний нийгмийн нээлттэй форум	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-06-07	-	62	09:30-17:30	-	5	77		311Mb	
57	“Орон нутгийн эрх мэдлийг иргэдийн оролцоотой нэмэгдүүлэх нь”	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-06-08	-	32	14:30-17:30	-	2	2		119Mb	
58	“Байгалийн өгөөжийн эдийн засгийн үнэлгээ ба эко системийн үйчилгээний төлбөр” Олон улсын хурал	TNC Олон улсын байгуулага, Байгаль орны яам	2011-06-09	-	50	09:30-18:30	-	7	123		248Mb	
59	УИХ-ын Сонгуулийн тухай хууль - Жендерийн тэгш эрхийн асуудал	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-06-15	-	68	14:30-17:30	-	5	49		122Mb	
60	Хэнтий аймгийн иргэдэд иргэний танхимын талаар танилцуулав	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-06-20	-	60	16:30-17:30	-	-	-		12Mb	

61	"Бид хөгжлийн эзэд" үндэсний хөдөлгөөн	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-06-21	Г.Ганбат /Дэлхийн Энхийн Их наадам ТББ-ын захирал/ Б.Насанбаяр "Оюуны Эрэл" оюутны холбооны тэргүүн	65	11:00-12:30	-	-	-		111Mb	3
62	Шүүхийн тухай багц хуулийн төслийн нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-06-22	МУ Шүүхийн байгууллагийн шүүгчид өмгөөлөгчид, ТББ-ууд,	72	09:30-13:30	-	1	31		273Mb	4
63	Баянзүрх дүүргийн иргэдэд Иргэний танхимын танилцуулга уулзалт	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-06-23	-	60	14:30-17:30	-	-	-		45Mb	
64	Хуулчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-06-30	НӨЗ, өмгөөлөгчид, ТББ гишүүд оролцов	68	14:30-18:00	-	-	-		110Mb	3
65	Үндэсний морин уралдааны морь унаач хүүхдийн аюулгүй байдлын хэлэлцүүлэг	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-07-01	Алдарт эх одонт эхчүүд оролцов	70	14:30-17:30	-	-	-		70.6Mb	
66	Тавантолгойн нүүрсний ордыг хэрхэн үр ашигтай ашиглах вэ	Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаан	2011-08-18		85	09:30-13:00	100 x	2 x	51 x	49 x	316 -MB	4
67	Улс төрийн намын шинэчлэлийн хүрээнд танилцуулга уулзалт	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-09-05		35	09:30-13:00	101 x	6 x	101 x		2 -MB	3
68	Намуудын талаар болоод сонгуулийн талаар олон улсын судалгааны танилцуулга уулзалт	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-09-08		31	09:30-12:45	33 x	1 x	11 x	22 x	223 -MB	2
69	"Технологи" үндэсний хөтөлбөрийн төслийн танилцуулга, хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Р.Болд	2011-09-09	, Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо	82	09:30-13:00	-	-	-		145 -MB	

70	Намуудын талаар болоод сонгуулийн талаар олон улсын судалгааны танилцуулга уулзалт	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-09-12		28	09:30-13:00	67 x	2 x	34 x	33 x	315 -MB	3
71	Иргэний оролцооны эрх зүйн хүрээний зохицуулалтыг боловсронгуй болгох ажлын хэсгийн хуралдаан	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-09-14		34	14:30-17:00					120 -MB	-
72	Агаарын бохирдлын уулзалт	Тамгын газрын дарга Д.Баттулга	2011-09-29		12	09:00-12:30	165 x	4 x	165 x		203 -MB	4
73	Төмөр замын зүтгүүрийн талаар төмөр замын дэд зөвлөлийн хуралдаан	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-09-30		29	09:00-12:30	67 x	4 x	63 x		118 -MB	1
74	“Монгол орны говийн экологийн бүс нутагт уул уурхайн хөгжлийг нөлөө багатай төлөвлөх” төслийн танилцуулах уулзалт	The Nature Conservancy	2011-10-06		60	14:30-17:00	36 x	2 x	36 x		80 -MB	-
75	Мэдээллийн технологид суурилсан эрүүл мэндийн үйлчилгээ сэдэвт хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-10-07	Эрүүл мэндийн сайд Цолмон	58	14:30-17:00	190 x	7 x	184 x	-	959 -MB	3
76	“Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй эцэг эхийн холбоотой хамтран УИХ-ын гишүүдтэй уулзах уулзалт”	УИХ-ын гишүүн С.Оюун	2011-10-10		61	14:30-17:00	-	-	-			-
77	“Орон нутгийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн зарим асуудлууд”	Нийслэлийн Ардчилсан нам, Ардчилал сонин	2011-10-11		78	14:30-17:00	23 x	1 x	23 x		108 -MB	2
78	Хуулчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	УИХ-гишүүн Ж.Тэмүүжин	2011-10-13	Өмгөөлөгч, шүүгчид	55	09:30-17:30	17 x	1 x	17 x		94 -MB	2
79	Хүний нэр төр алдар хүндийн эрх зүйн хамгаалалт хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн хуулийн асуудал хариуцсан туслах Ж.Баярцэцэг	2011-10-14		46	14:30-17:30	115 x	3 x	115 x		101 -MB	2
80	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх макро эдийн засгийн уялдаа холбоог сайжруулах дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-10-11	Одхүү гишүүн	80	09:30-18:30	-	1 x	23 x		156 -MB	1
81	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх төлбөрийн тэнцэл, валютын бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-10-12	Монгол банкны Ерөнхийлөгч	60	14:30-17:30	-	3 x	74 x		320 -MB	3
82	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх мөнгөний бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх	2011-10-13	Монгол банк	72	16:30-17:30	-	3 x	90 x		181 -MB	3

		Л.Дашдорж											
83	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх төсвийн бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-10-14	Сангийн яам	85	11:00-12:30	-	2 x	51 x	-	111 -MB	2	
84	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх эдийн засгийн өсөлт, бодит серторын бодлогын дэд зөвлөлийн хурал	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-10-17	Үндэсний статистекийн хороо	83	09:30-13:30	83 x	3 x	83 x	83 x	166 -MB	2	
85	Газрын тосны тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл ба Газрын тос боловсруулах үйлдвэр	Монголын байгаль хамгаалах иргэний хөдөлгөөнүүдийн эвсэл" ТББ	2011-10-26		60	14:30-17:30	65x	4x	65x	65x	125Mb	2	
86	"Хүнсний аюулгүй байдал" сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг	ҮАББ-ын зөвлөх М.Батчимэг	2011-10-28		62	14:30-18:00	90x	4x	47x	26x	226Mb	3	
87	"Монгол Улсын Эрүүл мэндийн санхүүжилт" сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-11-04		74	14:30-17:30	200x	7x	139x	43x	296Mb	3	
88	Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга хэвлэлийн бага хурал	Ерөнхийлөгчийн хэвлэлийн төлөөлөгч С.Батзаяа, Ерөнхийлөгчийн хуулийн асуудал хариуцсан туслах Ж.Баярцэцэг	2011-11-11	Хэвлэлийнхэн	16	14:30-18:00	-	-	-				
89	"Монгол Улсын төмөрлөгийн аж үйлдвэрийн хөгжлийн тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам" нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-11-16		56	14:30-18:00	83 x	3x	83x		99Mb	1	
90	Хэнтий аймгийн иргэдийн төлөөлөл "Иргэний танхим"-ын үйл ажиллагаатай танилцах	ОНХМБА-ны референт Ш.Отгон-Өлзий	2011-11-16		20	14:30-17:30	-	-	-				
91	Согтууруулах ундааны хяналтын тухай хуулийн төслийн хэлэлцүүлэг	ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаа	2011-11-18		32	14:00-15:30	13x	1x	13x		87Mb		
92	"Монгол Улсад төвлөрлийг сааруулах орон нутагт эрх мэдэл олгох иргэний оролцоог хангах" нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-12-01		51	10:00-13:00	46x	2x	46x		504Mb	2	

93	Хөгжлийн бодлого, хууль эрх зүйн бодлого	Нэгдсэн үндэсний байгуулага UNDP	2011-12-02		49	09:30-13:25	-	-	-		87Mb	
94	Байгаль орчны манлайлагч хөтөлбөрийн нээлтийн ажиллагаа	УИХ-ын гишүүн С.Оюун	2011-12-02		58	14:30-15:30	-	-	-			
95	Хүний эрх, эрх чөлөөний тухай 2-р салбар хуралдаан	Салбар хуралдаан	2011-12-09		56	10:30-12:30	-	-	-			
96	Нарны эрчим хүч, станцын талаар нээлттэй хэлэлцүүлэг	Ерөнхийлөгчийн зөвлөх Л.Дашдорж	2011-12-23		50	09:30-12:30	-	-	-			
97	Стратегийн ордуудын талаар нээлттэй хэлэлцүүлэг	УИХ-ын гишүүн Алтай, Батэрдэнэ, Сэдваанчиг	2011-12-26		20	15:30-17:30	-	-	-			
98	Монгол –XX зууны анхны үндэстэн-улс мөн	Түүхч залуучуудын клуб	2011-12-27		42	17:30-19:00	-	-	-			
Нийт					4781	11850	1495x	159x	3224x	230x	60.960 Mb	100

2011 оны 1-р сарын 01 нээс 12-р сарын 20 ны байдлаар

1. Нээлттэй хэлэлцүүлэг болон хурал зөвлөгөөнд **4781** иргэнд үйлчилсэн. /Давхардсан тоогоор/
2. 2011 оны байдлаар **98** удаагийн нээлттэй хэлэлцүүлэг, хуулийн төслийн танилцуулага, салбар зөвлөлийн болон ажлын хэсгийн хуралдаан, иргэдийн уулзалт хийгдсэн.
3. 98 удаагийн нээлттэй хэлэлцүүлэг, хуулийн төслийн танилцуулага, салбарын болон ажлын хэсгийн хуралдаан нь дунджаар **11850** цагийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулагсан.
4. Хот хөдөөгийн **372** иргэд Иргэний танхимын үйл ажиллагаатай танилцсан.
5. Нэг жилийн хугацаанд Иргэний танхимд **98** удаагийн хэлэлцүүлэгт **159** илтгэл, **3224** хуудас илтгэл тавигдсан байна.
6. Хуралын тэмдэглэл **230** хуудас хөтөлсөн.
7. Нийт хэлэлцүүлгийн болон хуулийн төслийн материалыг Иргэний танхим-ын архивт цаасаар хавсарган **1495** хуудас архивлан хадгалсан.
8. Нийт хэлэлцүүлгийн аудио бичлэг, илтгэл, зураг болон зарим дүрст файлыг архивлан **60 Gb** хэмжээтэйгээр архивлан хадгалсан.

2011.07.01-ны байдлаар Булган, Говь-Алтай, Дархан-уул, Дорноговь, Завхан, Орхон, Өмнөговь, Хөвсгөл, Сүхбаатар зэрэг 9 аймаг, нийслэл УБ болон Хан-уул, Баянгол, Налайх зэрэг 3 дүүрэгт байгуулагдаад үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлж эхлэсэн байна.

ХОЁР

2.1 Үүрэг даалгавар, тушаал шийдвэрийн хүрээнд

➤ Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын даргын 2011 оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийн № 73 тоот захирамжийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд “төрийн болон орон нутгийн шийдвэр гаргах үйл явцад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хууль эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр судалгаа хийж үнэлгээ өгөх, санал дүгнэлт боловсруулах, ажлын тайлан бэлтгэх” төслийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангаж ажиллаа. Бэлтгэл ажлын хүрээнд хамтран ажиллах байгууллагад төслийг хэрэгжүүлэх саналыг хүргэж улмаар төслийн санхүүжилтийг бүрдүүлэхээр ажиллаж байна.

Дээрхи төслийг “Нийгмийн дэвшил эмэгтэйчүүд хөдөлгөөн”-тэй хамтран хэрэгжүүлэхээр 2011 оны 06 дүгээр сарын 10-наас 2011 оны 09 дугаар сарын 10 хүртэл 3 сарын хугацаатай гэрээг байгууллаа.

Дээрхи төслийг хэрэгжүүлэх явцад хууль эрх зүйн орчны зохицуулалтанд судалгаа хийх хугацаа шаардагдаж байгаа тул гэрээг дахин 3 сараар сунгах болсон

Шийдвэр гаргах түвшин дэхь иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд хууль, эрх зүйн орчинд судалгаа хийж үнэлгээ өгөх, багц хуулийн төсөл боловсруулах ажлын даалгаврын төсөл

2011.06.08

Нэг. Төслийг хэрэгжүүлэх баг:

- Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг
- Нийгмийн Дэвшил Эмэгтэйчүүд хөдөлгөөн

Хоёр. Төслийн шаардлага:

1. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2009-2013 оны бодлого, үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.1.1 дэх хэсэгт заасан “Ерөнхийлөгчийн санаачлах хууль, нийтээр дагаж мөрдөх эрх зүйн актын төсөлд олон нийтээс санал авах зорилготой “Иргэний танхим” байгуулан ажиллуулж, түүний жишгээр бүх аймаг, хот, сум, орон нутагт иргэдийн оролцоотойгоор шийдвэр гаргахад зориулсан танхим ажиллуулах хуулийн орчинг бүрдүүлнэ” гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх,
- ❖ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар байгуулагдсан “Иргэний танхим”-ын үйл ажиллагааг тогтмолжуулах, төрийн болон орон нутгийн болон шийдвэр гаргах түвшинд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд хууль эрх зүйн зохицуулалтад үнэлгээ хийх замаар судалгаа хийж цаашдын хуулийн орчныг бүрдүүлэх үйл ажиллагааг тодорхойлох шаардлага байна.
2. 2010 онд УИХ-р батлагдсан Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын 3.3.4.2 дах хэсэгт “Төрийн бодлого боловсруулах, төрд хяналт тавихад төрийн бус байгууллагын тэгш оролцоо, зөвшилцлийг хангах замаар иргэний нийгмийн төлөвшлийг дэмжинэ. Нийгэмд үйлчилдэг төрийн бус

байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжсэн эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, төр-иргэний нийгмийн хамтын ажиллагааны бүтээлч арга, хэлбэрүүдийг хөгжүүлнэ”, 4.2.3 дахь хэсэгт “Монгол улсын иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагууд үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль тогтоомж, энэхүү үзэл баримтлалыг чанд мөрдлөг болгож, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд идэвхитэй оролцоно” гэж тусгагдсан.

- ❖ Энэхүү заалт нь бусад холбогдох хууль эрх зүйн зохицуулалтаар хэрэгжиж байгаа эсэхэд үнэлгээ өгөх санал зөвлөмж боловсруулах шаардлагатай байна.

Гурав. Төслийн зорилго:

- Төрийн болон орон нутгийн шийдвэр гаргах үйл явцад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, хууль эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр судалгаа хийж үнэлгээ өгөх, санал дүгнэлт боловсруулах, судалгааны ажлын тайлан бэлтгэх,

Дөрөв. Төслийн зорилт, үйл ажиллагаа:

1. Төрийн болон орон нутгийн түвшинд иргэдийн оролцооны эрх зүйн зохицуулалтын байдал ямар байгаа талаар судалгааны тайлан болон бодлогын баримт бичгүүд зэрэгт үнэлгээ хийх, ажлын тайлан бэлтгэх,
2. Одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй холбогдох хууль, эрх зүйн баримт бичгүүдэд иргэдийн оролцооны талаас нь эрх зүйн орчны шинжилгээ хийх, экспертүүдийн хүрээнд хэлэлцүүлж, санал зөвлөмжийг авах /ингэхдээ иргэдийн оролцооны эрх зүйн байдлыг үнэлэх үнэлгээний шалгуурыг багийн гишүүдийн оролцоотой бэлтгэж, энэ шалгууртаа үндэслэх/
3. Эрх зүйн орчны шинжилгээний үр дүнд үндэслэн тухайн хууль тогтоомжуудад оруулах нэмэлт өөрчлөлтийн санал бэлтгэх, экспертүүдийн хүрээнд хэлэлцүүлж санал зөвлөмжийг авах

Үнэлгээний хүрээнд дараахь хууль тогтоомжуудыг судална.

- УИХ-ын дэгийн тухай хууль
- Засгийн газрын тухай хууль
- Хуулийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хууль
- Нууцын тухай хуулиуд
- Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах журмын тухай хууль
- Төсвийн тухай хуулиуд
- Газрын тухай хууль
- Төрийн бус байгууллагын тухай хууль болон төсөл
- Мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төсөл
- Аймаг нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын дэг, зарим сумдын ИТХ-ын дэг
- Баг, хорооны нийтийн хурлын зохицуулалт
- Энэ чиглэлд хийгдсэн судалгаа, зөвлөмж
- “Орон нутгийн эрх мэдлийг иргэдийн оролцоотой нэмэгдүүлэх нь “ чуулганы баримт бичиг, оролцогчдын хэлсэн үг, санал
- Бусад холбогдох хууль, эрх зүйн баримт бичгүүд

Тав. Төслөөс гарах үр дүн:

1. Төрийн болон орон нутгийн түвшинд шийдвэр гаргахад иргэдийн оролцооны эрх зүйн зохицуулалтын талаар хийгдсэн судалгааны тайлангуудыг нэгтгэсэн танилцуулга,
2. Иргэдийн оролцооны эрх зүйн зохицуулалтын байдалд дүн шинжилгээ хийсэн ажлын тайлан,
3. Иргэдийн оролцоог тогтмолжуулах, дээшлүүлэх, илүү өгөөжтэй үр ашигтай оролцоо байх чиглэлд холбогдох хууль тогтоомжуудад нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал дүгнэлт зэрэг хамтдаа бэлэн болсон байна.

Зургаа. Багийн гишүүдийн танилцуулга

- Р.Бурмаа – Нийгмийн Дэвшил Эмэгтэйчүүд хөдөлгөөний тэргүүн Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн орон тооны бус зөвлөх
- Б.Хишигсайхан – Хүний эрхийн хуульч, НҮБХХ-ийн Хууль зүйн үйлчилгээний хүртээмж ба хүний эрх төслийн зөвлөх
- Ш.Бямбаа – Бие даасан судлаач, Монголын баг сумын холбооны гүйцэтгэх захирал
- Н.Ариунболд – Бие даасан судлаач, “Зөв хууль” хууль зүйн товчооны захирал
- С.Оюунтуяа – Сонгогчдын боловсрол төвийн гүйцэтгэх захирал

Экспертийн багийн гишүүд:

- Ч.Өнөрбаяр /ҮАБЗ-ийн Ажлын албаны даргын үүрэг гүйцэтгэгч/
- Г.Эрдэнэбат /Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор/
- С.Нармандах /Удирдлагын академийн багш, судлаач/
- Д.Цолмон /Удирдлагын Академийн багш/

Долоо. Хугацаа:

- 2011 оны 06 дүгээр сарын 01-нээс эхлэн 2011 оны 09 дугаар сарын 01 хүртэл 3 сар

Найм. Судалгааны төслийн төсөв

№	Үйл ажиллагааны жагсаалт	Тоо хэмжээ	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
1.Иргэдийн оролцооны эрх зүйн зохицуулалтын талаар бэлэн байгаа судалгааны болон бодлогын баримт бичгүүдэд шинжилгээ хийх, тайлан боловсруулах				
1	Судалгааны хэрэглэгдэхүүн, материал цуглуулах, хувилах зардал			100,000
2	Судалгааны дүнг багийн гишүүдэд танилцуулах уулзалтын зардал	9хүн	15,000	135,000
3	Судлаачын урамшуулал	2хүн 14хоног	50,000	1,400,000

2. Одоогийн нэр бүхий хууль болон УИХ-аар хэлэлцэгдэх гэж буй хуулийн төслүүдэд иргэдийн оролцооны талаас нь үнэлгээ хийх, санал зөвлөмж боловсруулан гаргах				
1	Үнэлгээний дүнг багийн гишүүд болон экспертүүдэд танилцуулах, санал авах уулзалтыг зохион байгуулах зардал			80,000
2	Үнэлгээний дүнг багийн гишүүд болон экспертүүдэд танилцуулах, санал авах уулзалтын зардал	10хүн	15,000	150,000
3	Багийн гишүүдийн урамшуулал	5хүн х 20хоног	50,000	5,000,000
4	Экспертийн урамшуулал	4хүн	200,000	800,000
3. Орон нутагт судалгаа хийх / Дорнод, Баянхонгор аймаг/				
1	Унааны зардал	2570км	500	1,285,000
2	Томилолтын зардал	2хүн х 3хоног	20,000	120,000
4. Захиргааны зардал				
1	Бичиг хэрэг	3сар	50,000	150,000
2	Байрын түрээс	3сар	150,000	450,000
3	Хувилах зардал	1600хуудас	50	80,000
4	Санхүүгийн тайлан гаргах	1хүн х 10хоног	25,000	250,000
	Нийт дүн			10,000,000

Төслийг боловсруулсан:
Нийгмийн Дэвшил Эмэгтэйчүүд хөдөлгөөний тэргүүн Р.Бурмаа

- Ерөнхийлөгчийн орон тооны бус зөвлөх Р.Бурмаа /Нийгмийн дэвшил эмэгтэйчүүд хөдөлгөөн"-өөс хэрэгжүүлж буй “Орон нутгийн хөгжилд иргэдийн оролцоо” төслийн хүрээнд 2011.04.08-2011.04.10 ны өдрүүдэд Дорноговь аймагт ажиллаж орон нутгийн хөгжилд нийгмийн бүлгүүдийн оролцоог дээшлүүлэх, “Иргэний танхим”-ыг орон нутагт ажиллуулах нь сургалтанд оролцогсдод арга зүйн туслалцаа үзүүлэн зөвлөмж өгөв.
- Монгол “Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шударга ёс” үндэсний чуулганы бэлтгэлийг хангах, зохион байгуулах ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд ажилласан. “Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шударга ёс” зургийн үзэсгэлэнд зураач урчуудыг урьж оролцуулан 8 уран бүтээлчийн 75 бүтээл ирсэнээс шилдэг 39 бүтээлийг сонгон үзэсгэлэн гаргасан. Үзэсгэлэнд оролцсон зураач урчуудыг шагнаж урамшуулах арга хэмжээг зохион байгуулсан. /Зураачдын бүтээлийг хамт хавсаргав./ Үндэсний чуулганы зохион байгуулалтын бэлтгэл ажлыг танхимын нийт ажилтанууд хийж гүйцэтгэв.

“Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шударга ёс” үндэсний чуулганд зориулан гаргасан

зургийн үзэсгэлэнд оролцсон зураачдын бүтээл

Төрийн ордон

2011.04.14-15

Зураачдын нэрс	№	Бүтээлийн нэрс	Тоо ширхэг	Бүтээлийн он
Ц.Доржготов	1	Тайлбаргүй /хог хаягдалын тухай/	1	
	2	Тайлбаргүй /Мод хамгаалах сэдвээр/	1	
	3	Ил тод ардчилал	1	1990
	4	Тайлбаргүй /Хонь& чоно/	1	1991
	5	Ганц баяр наадмаар уухгүй юм бол ,,,”,	1	
Ц.Байды	6	Хорвоод багш минь өвгөрч дээ	1	
	7	Шидэт хивс	1	
	8	Би хаана явнаа?	1	
	9	Нарны нулимс	1	
	10	Алтан төр минь авраач	1	
	11	Боож аллаа!	1	
	12	Ахиад идчихмээр юм байна уу?	1	
С.Цогтбаяр	13	Үхлийг хүртэл авилгадан гэж үнэхээр их андууржээ	1	

		чи,,,		
	14	Авилгын хавх	1	
	15	Төрийн албанд орчихлоо	1	
	16	Мешок	1	
	17	Монгол стандарт тогтооё	1	
	18	Ууж тасарсийм биш ээ ахаа,,,	1	
	19	Шүүх цагдааг шүүдэг хэн бэ чи? аан,,,	1	
	20	Үзвэл үнс болчихно	1	
А.Батбаяр	21	Нохой сүүлээ сүүл хонгорцогоо	1	
	22	Өмч хувьчлалаар авсан юм даа	1	
	23	Төсөв	1	
	24	Тайлбарлалтгүй	1	
А.Бат-Эрдэнэ	25	Шударга ёс	1	2011 он
	26	Үнэн худал	1	2011 он
	27	Шударга ёс гэж байхгүй ээ	1	
	28	Монгол Улсын нэрийн өмнөөс	1	
Л.Санжмятав	29	Хот тэлсээр	1	
	30	Газрын төлөө	1	
Л.Өлзийбат	31	Харь нутгийн хачин морьд	1	2005
	32	Алтан дээр суусан гуйлгачингууд,,,	1	
	33	Муур багш	1	2005
	34	Зээлээ төлчихөөд аваарай	1	
	35	Шинэ цагийн Монгол шатар	1	
	36	Халамж	1	
Н.Оргил	37	Утаатай төр	1	
	38	Авлигатай төр	1	
	39	Шударга төр	1	
Бүгд			39 ш	

➤ Ерөнхийлөгчийн ХЭИОБ-ын зөвлөх Ч.Сосормаагийн өгсөн үүргийн дагуу 2011.05.03-05 ны өдрүүдэд Завхан аймагт томилолтоор ажиллан аймгийн “Иргэний танхим”-ын нээлтэнд оролцож танхимын анхдугаар хуралдааныг зохион байгуулах талаар арга зүйн туслалцаа үзүүлэв. “Иргэний танхим”-ын нээлтийн үеэр тус танхим анхныхаа хуралдааныг “XXI жишиг хороолол” сэдэвт нээлттэй хэлэлцүүлгээр эхэллээ.

Улиастай хот

2011.05.04

Ардчиллыг дахин ардчилахуй,,,

Эрхэм хүндэт хадагтай, ноёдоо

Эрхэм хүндэт иргэд, төрийн болон орон нутгийн удирдах байгууллагын төлөөлөгчид Та бүхний энэ өдрийн амгаланг эрэн мэндчилье.

Монгол Улсын эрх чөлөө, тусгаар тогтнолын төлөө цогтой тэмцэгч, Монгол төрийн нэрт зүтгэлтэн ах, дүү хоёр Жалханз хутагт, Дилав хутагт, Дорнын их яруу найрагч Бэгзийн Явуухулан, төрийн соёрхолт зохиолч Л.Ванган Ардчилсан төрийн анхны хоёр Ерөнхийлөгч Пунсалмаагийн Очирбат, Нацагийн Багабанди, академич Ц.Содном, төрийн түшээ Оюунхорол зэрэг Монгол түмний оюунбилэгт охид хөвгүүдийг төрүүлсэн Завхан нутгийн ард түмэн Та бүхэн эдүгээ цагын дор Монголын ардчилсан ололтын түүхийн бас нэгэн шинэ хуудсыг бүтээлцэж байгаад Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн нэрийн өмнөөс гүн талархал илэрхийлье.

Одоогоос 20 гаруйхан жилийн өмнө Монголын ард түмэн хүний эрх, эрх чөлөөг дээдэлсэн ардчилсан нийгмийг байгуулахын төлөө сэтгэл шулуудан аргамаг Цагаан хүлгийнхээ жолоог залсан нь иргэний нийгмийг цогцлоохоор өртөөлөн буухиалж, өнөөдрийн “Иргэний танхим”-тай золгож байна.

Ардчиллын үүр цайсан өнгөрсөн он жилүүдэд Монголчууд бид юуг олж бүтээж, юуг алдав?

Ямар ч их газрын баялаг, мал сүрэг, хөрөнгө мөнгөөр хэмжигдэшгүй нийгмийн баялагийг бид бүтээснийг захаас нь дурьдвал:

- хүний эрх эрх чөлөө,
- олон намын тогтолцоо,
- чөлөөт сонгууль,
- нутгийн өөрөө удирдах ёс,
- хувийн өмч хөрөнгөтэй байх,
- үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөө, зэрэг тоочоод барашгүй нийт нийгмээрээ үр шимийг нь хүртэж буй эрх чөлөөг нэрлэнэ.

Үүнийг улс түмнүүд “Ардчиллын үнэт зүйлс, эрдэнэс” гэж нэрлэдэг ажээ. Тэгвэл бид “Ардчилал” гэж эрдэнэсээ авдрандаа хийсэн ард түмэн байж таарлаа.

Гэтэл дотоод, гадаадын судлаачид Монгол улсыг ардчиллын зүгт бодитой алхам хийсэн орнуудын тоонд зүй ёсоор оруулдаг боловч энэ нь тайвшрах зүйл огт биш гэж дүгнэдэг байна.

Монголын ардчилал балчир байна, ардчиллын төлөө эргэлт буцалтгүй замнаж байгаа гэж үнэлсэн боловч,,,, энэ нь Монгол улсад цаашид ардчилал улам бэхжиж, итгэлтэйгээр урагшилна гэсэн баталгаа бас биш юм” хэмээн дүн тавьжээ.

Бидний ардчиллаа хадгалсан авдар маань цоож, цуургагүй байна уу?

Бид 4 жил тутамд чөлөөт сонгуулиар, төрийн эрх барих дээд байгууллага болох УИХ, мөн орон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага болох нийслэл, аймаг, дүүрэг, сумын ИТХ-д өөрийгээ төлөөлөх хэн нэгэн иргэнийг сонгон итгэл хүлээлгэн илгээдэг. Үүнийг төлөөллийн ардчилал гэж нэрлэдэг.

Гэтэл төлөөллийн ардчиллыг дангаар хэрэглэснээс үүдэн гарч буй сөрөг талууд нь улс орнуудыг мухардалд оруулж буй сүүлийн үеийн олон жишээг бид дэлхийн олон оронд өрнөж буй үйл явцаас бэлхэнээ харж байна. Иргэдээс сонгогдсон төлөөлөгчид нь хууль батлах, төсөв хэлэлцэх, иргэдийн эрх ашгийг хөндсөн амин чухал асуудлуудад иргэдийн төлөөлөл болохоо умартан өөрсдийн бүлэглэлийн явцуу эрх ашгийн төлөө үйлчлэх явдал түгээмэл үзэгдэл болж, улмаар ардчилал нь бодит утга алдан, төлөөллийн ардчилал нь зарим талаар дарангуйллаас ялгагдахаа байж, улс төрийн хямрал нүүрлэх болжээ.

Ийм жишиг манай засаглалд, төрийн удирдлагад нүүрлэж байна уу? Нүүрлэж байвал хэрхэх вэ? Авдрандаа хадгалсан ардчиллаа хэрхэн хамгаалах вэ? Энэ тухай иргэд та бүхэн бодож үзсэн үү.

Хариулт нь их энгийн байна.

Улс орны болоод орон нутгийнхаа хөгжлийн аливаа асуудлыг шийдвэрлэхдээ том жижиг гэлтгүй, иргэдийнхээ санал байр суурийг сонсож тэднээр шийдүүлж байх өөрөөр хэлбэл орон нутгийн бодлого боловсруулах, шийдвэр гаргах үйл явцад иргэдийг оролцуулах “Иргэний танхим”-аар дамжуулан нээлттэй хэлэлцүүлэг зохион байгуулж эрх ашиг нь хөндөгдөж буй талуудыг сонсох, байр суурийг нь харгалзах шилдэг арга бол тэднийг бодлогын үйл явцад оролцуулах явдал юм. Энэ үйл явцыг “шууд ардчилал” гэж олон улсад нэрлэдэг байна.

Төлөөллийн болон шууд ардчилал нь ардчиллын хоёр өөр төрөл бус, харин нэг нь нөгөөгөө нөхөж өгдөг нэгдмэл институци юм. Энэ хоёр зарчмыг хамтад нь зөв хослуулан хэрэглэснээр нийгмийн зөвшилцлийн хамгийн үр ашигтай механизм бүрддэг байна. Төрийн тогтолцооны бүх шатанд төдийгүй, компани, байгууллага, сургууль, хамт олны дунд нийгмийн ухамсар төлөвшиж, өндөр ёс зүйн орчин бүрдэх болно.

Шийдвэр гаргахад иргэдийн оролцоог хангах нь ядуурлыг бууруулах, төрийн үйлчилгээг сайжруулах, төр, иргэний хамтын ажиллагааны түншлэлийг бэхжүүлэх, хөгжлийн бусад санаачлагуудыг амжилттай хэрэгжүүлэхэд маш чухал хөшүүрэг болдог байна.

Иргэд нутаг усандаа эзэн нь байх, өөрсдийн болон орон нутгийнхаа өмнө тулгарсан асуудлаа шийдвэрлэхэд өөрсдийн дуу хоолойгоор оролцох, гарах шийдвэр нь ард түмнийхээ өргөн хэлэлцүүлэг дор, тэдний санаа бодлын бодит тусгал болж хэрэгждэг байх зарчим ардчилсан орны үндсэн шинж юм.

Монголчууд бидний өмнө ардчилсан тогтолцооны суурь байгууламжийг бэхжүүлэх, ардчиллыг дахин ардчилах, иргэн төвтэй засаглалыг тогтоох, шууд ардчиллын суурийг тавих, төлөвшүүлэх зэрэг нийгмийг хамарсан өргөн хүрээтэй реформыг хэрэгжүүлэх шаардлага, эрэлт хэрэгцээ үүсэж байна.

Монголын түүхэнд төрийн бодлогын шийдвэр гарах түвшинд нийт иргэд тэгш эрхтэйгээр санал байр сууриа илэрхийлэн бодлогын үйл явцад байнга, тогтвортой оролцдог шууд ардчиллын тогтолцоо хэрэгжиж байсангүй. Тиймээс уламжлалт сэтгэлгээ, ажлын арга барил, асуудалд хандах хандлага, тогтсон үзэл, хүлээлт, хууль эрх зүйн орчин баримталж ирсэн дүрэм журам, хэм хэмжээ, зэрэг хэвшмэл ойлголт, хүчин зүйлс нь төр иргэний түншлэлийг төлөвшүүлэхэд саад бэрхшээл болж магадгүй. Хамгийн нарийн, төвөгтэй асуудлын нэг нь төрийн албан хаагчдаас иргэдийн санал хүсэлтэд өндөр мэдрэмжтэй хандаж, төрийн үйл хэрэгт оролцох иргэдийн Үндсэн хуулийн эрхийг баталгаажуулах явдал юм.

Ардчилсан тогтолцооны хүрээнд төрийн бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэхэд цоо шинэ сэтгэлгээ шаардагддаг. Төр болоод төрийн албан хаагчид “дарга байхын” төлөө бус харин хамтран зүтгэгч, шинийг эрэлхийлэгч байж иргэдэд үйлчлэх нь төрийн үүрэг хэмээн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Цахиагийн Элбэгдорж төрийн эрх барих байгууллагууд болон ард түмэндээ хандан удаа дараалан мэдэгдэж байгааг Та бүхэн мэдэж буй биз ээ...

Монгол улсад шууд ардчиллын тогтолцоог эхлүүлэх, төлөвшүүлэх чиглэлд Ерөнхийлөгчийн хэрэгжүүлж буй бодлого үйл ажиллагаанас товч дурдъя.

Төр нь иргэдээ сонсдог, иргэд нь төрийн бодлого тодорхойлоход оролцдог, хөгжлийн аливаа асуудлыг олон түмнийг хамарсан нийгмийн хэлэлцүүлэг, иргэний бүтээлч оролцоогоор шийдвэрлэхийн чухлыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Ц.Элбэгдорж бодлого үйл ажиллагааныхаа удирдлага болгон 2009 оны 12-р сарын 15-нд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэд “Иргэний танхим”-ыг санаачилан байгуулсан болно. Өнгөрсөн хугацаанд тус танхимд улс орныг хамарсан нийгмийн цар хүрээтэй хууль эрх зүйн зохицуулалт механизмыг боловсронгуй болгох, нийгмийн тулгамдсан асуудлаар 108 удаагийн нээлттэй хэлэлцүүлэг хуралдаанууд зохион байгуулагдаж 5000 гаруй иргэд оролцож санал бодол байр сууриа илэрхийлээд байна.

Мөн Ерөнхийлөгчийн санаачилгаар “Нийслэлийн агаарын бохирдлыг бууруулах тухай” хуулийн төслийг УИХ-д өргөн барьж хууль батлагдан бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлын хэсэг байгуулагдан эрчимтэй ажиллаж байна. Төсвийн төвлөрлийг сааруулах, орон нутагт төсвийн эрх мэдлийг шилжүүлэх, шинэтгэлийг эхлүүлэхээр “Төсвийн тухай” хуулийн шинэчилсэн төсөл, “Дээд боловсролын санхүүжилт суралцагчдын цалин тэтгэлэг тэтгэмж, нийгмийн баталгааны тухай” хуулийн төслүүдийг тус тус өргөн барьж эдгээр төслүүд нь УИХ-ын энэ хаврын чуулганаар хэлэлцэгдэх шатандаа ороод байна.

Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Иргэний танхим”-ын жишгээр Дархан-Уул, Булган, Хөвсгөл, Дорноговь, Өмнөговь, Орхон аймгууд, УБ хот, Хан-Уул, Баянгол дүүргүүдэд “Иргэний танхим”-ууд байгуулагдаад байна.

Төрийн болон орон нутгийн бодлого боловсруулах, шийдвэр гаргах үйл явц дахь иргэний оролцооны өнөөгийн нөхцөл байдал, хууль эрхзүйн орчинд дүн шинжилгээ хийх, зохицуулалтын механизмуудыг боловсронгуй болгох сайжруулах зорилгоор Ерөнхийлөгчийн дэргэд ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байна.

Өнөөдөр Монгол Улсад ардчиллыг бэхжүүлэх, хөгжүүлэх асуудлыг хариуцсан улс төрийн бус институци байхгүй байна гэхэд болно. Шууд ардчилал, төвлөрлийг сааруулах нь төрийн зохистой бодлого, үйл ажиллагааны нэгдсэн уялдааг оновчтой хангах, судалгаа хийх, мэдээллийн сан бүрдүүлэх, боловсрол олгох, соён гэгээрүүлэх, гарын авлага, сургалтын материал бэлтгэх, зөвлөмж гаргаж байх зорилготой судалгааны институт байгуулахыг ч судлан үзэж байна.

Гадаадын нэр хүнд бүхий байгууллагууд тухайлбал, Швейцарийн хөгжлийн агентлагтай хамтран шууд ардчиллыг орон нутагт хөгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээнд туршилтын сумын төслийг хэрэгжүүлэх, төслийг түшиглэн шууд ардчиллын сүлжээний суурийг тавих зэрэг олон санал санаачлагуудыг судлан үзэж байна. Энэ нь өөрөө эргээд ардчиллын дархлааг бэхжүүлэх нэг гол бүтэц болох юм. Ийнхүү бодлогын болон зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхэд ихээхэн анхаарал хандуулан ажиллаж байна.

Төвлөрлийг сааруулах, орон нутаг, иргэдэд эрх мэдэл олгох, иргэдийн оролцоог хангах чиглэлээр иргэдийг оролцооны соёлд сургах, орон нутгийн төрийн албан хаагчдыг сургаж бэлтгэх, гарын авлага материалаар хангах асуудал ч тэргүүн зэргийн ач холбогдолтой болж байна.

Монгол Улс иргэдийнхээ ардчиллын талаархи улс төрийн боловсролд төсөв хөрөнгө зарцуулдаггүй, энэ асуудлыг урсгалд нь хаясан цорын ганц ардчилсан орон гэхэд болно. Энэ чиглэлд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүд бүхэлдээ гадны байгууллагуудын санхүүжилт, иргэдийн идэвхи санаачлага дээр тулгуурлан явагдаж иржээ.

Энэ чиглэлээр үндэсний хэмжээний хөтөлбөр боловсруулж батлан, хэрэгжүүлэх шаардлага ч үүсэж байна. Бид хийж чадвал бариа ойрхон байна.

Монгол Улсын ирээдүйн хөгжлийн тулгын чулуу болох ардчилсан үнэт зүйлсийг иргэний оролцоогоор хамгаалан баталгаажуулахад орон нутагт байгуулагдаж буй Иргэний танхимууд асар их үүргийг гүйцэтгэх нь дамжиггүй юм.

Завхан аймгийн “Иргэний танхим” өнөөдөр анхдугаар нээлттэй хэлэлцүүлгээрээ “21 зуун жишиг хороолол” хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж орон нутаг дахь шууд ардчиллын суурийг тавьж байна.

Хүний амьдралд тэр бүр тохиодоггүй нийгмийн шинэчлэлийн хүрдийг эргүүлэх түүхэн энэ өдөр Завхан аймгийн “Иргэний танхим”-ын нээлтэд хүрэлцэн ирсэн Та бүхэн хамгийн азтай иргэд байлаа.

Завхан нутгийнхаа ард иргэдийн эрхийг хүндэтгэн энэхүү “Иргэний танхим”-ыг байгуулах санаачилга гаргасан аймгийн ИТХ, Засаг дарга Я.Санжмятав болон ЗДТГазрын нийт хамт олон үүнийг санаачлахад бүтээн байгуулахад оролцсон, хамтран ажилласан иргэд, аж ахуйн нэгж, иргэний нийгмийн байгууллагын төлөөлөгчид та бүхэнд чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Богд Очирваань хайрхан шигээ Завхан нутгийн хөгжил цэцэглэл, хүн зоны амьдрал өөдлөн дэгжихийн өлзийт ерөөлийг өргөн дэвшүүлье.

Анхаарал тавьсан Та бүхэнд баярлалаа.

Завхан аймгийн “Иргэний танхим”-ын нээлтэнд
Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх
“Иргэний танхим”-ын асуудал эрхэлсэн зөвлөх
Д.Аззаяагийн хэлсэн үг

➤ Эдийн засгийн бодлогын зөвлөх Л.Дашдоржийн өгсөн үүргийн дагуу 2011.05.27-нд “Орон нутгийн эрх мэдлийг иргэдийн оролцоотой нэмэгдүүлэх нь” чуулганы бэлтгэл ажлыг хангах, зохион байгуулах ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд томилогдон ажилласан.

Салбар хуралдаан 1: “Төсвийн ил тод байдал, иргэдийн оролцоо”

Салбар хуралдаан 2: “Орон нутгийн эрх мэдлийг иргэдийн оролцоотой нэмэгдүүлэх нь” /А танхимд/

Салбар хуралдаан 3: “Иргэдийн оролцооны хууль, эрх зүйн орчин”
/В танхимд/ хуралдаж нийт 220 төлөөлөгч чуулганд оролцсон.

“Орон нутгийн эрх мэдлийг иргэдийн оролцоотой нэмэгдүүлэх нь” чуулганы 12 цагийн протоколыг шивж буулгаж Эдийн засгийн бодлогын зөвлөх Л.Дашдоржид хүлээлгэн өгөв.

➤ Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дэд дарга Ч.Сайнбилэгийн үүрэг болгосоны дагуу Ерөнхийлөгчийн Тамгын газраас “Ёс зүйн харицлагын жилд хийх ажлын төлөвлөгөө”-нд санал өгөв.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТАМГЫН ГАЗРААС ЁС ЗҮЙН ХАРИУЦЛАГЫН ЖИЛД ХИЙХ АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ОРУУЛАХ САНАЛ

2011.04.21

*Эх орон, ард түмнийхээ төлөө эрдэм чадлаа зориулж, төрийн хууль, ёс зүйн хэм хэмжээг чанд сахиж албан үүргээ үнэнч шударгаар биелүүлэхээ тангаргалая.
Тангаргаасаа няцвал хуулийн хариуцлага хүлээнэ.*

/Төрийн албаны тухай хуулийн 12.1/

1. Монгол Улсад мөрдөгдөж байгаа ёс зүйн асуудалтай холбогдох төрийн албан тушаалтануудын ёс зүйн хэм хэмжээ тогтоосон дүрэм журмууд, өргөдөг тангараг, ёс зүйн хэрэгжилтэнд хяналт тавих байгууллагын танилцуулга, олон улсын гэрээ, конвенц, дүрэм журмууд, ёс зүйн зөрчлийн талаар өөрийн гомдолоо хэнд, хэрхэн гаргах, захидал хэрхэн бичих, шүүх, захиргааны хэргийн шүүхэд хэрхэн хандах талаар ирэгдэд мэдээллийг өргөн хүрээгээр хүргэх,

2. Төр засгийн байгууллагуудын зүгээс үзүүлж буй үйлчилгээний чанар муу байгаад олон түмэн улам бүр гомдол санал гаргах болсон нь төрийн алба үйл ажиллагаандаа зарчим болгодог ёс зүйн хэм хэмжээ алдагдсан болон хэрэгжихгүй байгаатай холбоотой. Гэвч манай улсад ёс зүйн талаарх хууль дүрмийг тайлбарласан тайлбар, дүрэм, журмууд нь иргэдэд нээлттэй биш, олж авахад төвөгтэй, тэр байтугай нийтийн номын сан, мэдээллийн төвүүдэд, онлайн сайтуудад төдийлөн харагдахгүй байдаг. Өнөөдөр тодорхой хүрээнд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа ёс зүйн хэм хэмжээг удирдах зөвлөл нь баталдаг боловч тэр нь хаана, хэнд хадгалагдаж байдаг болон олон нийтэд нээлттэй биш учир иргэдийн албан тушаалтануудын ёс зүйгүй үйлдэлээс иргэд өөрсдийгээ хамгаалах эрх нь зөрчигдөж байна. Төрийн албан тушаалтануудын ёс зүйг сахиулах болон тэдний ёс зүйгүй үйлдэл /эс үйлдэхүй/-гээс иргэд өөрийгээ хэрхэн хамгаалах гомдол маргааныг хэрхэн барагдуулах талаар хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудтай хамтран сурталчилгаа явуулах,

3. Ёс зүйн асуудлаар их дээд сургууль, албан байгууллагууд, иргэдийг оролцуулсан мэтгэлцээн, телевизийн нэвтрүүлэг явуулах, ёс зүйн сургалт семинар зохион байгуулах,

Байгууллагын хүрээнд

1. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тамгын газрын ажилтан, албан хаагчдын ёс зүйн дүрмийг */Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын даргын 2010 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн 51 дүгээр захирамжаар батлагдсан/* сахин хэрэгжүүлж, хэрэглэж хэвших,
2. ЕТГ-ын Удирдах албан тушаалтан, зөвлөхүүд, ажилтан албан хаагчдын ёс зүйн байдлын талаар нийт ажилтан албан хаагчдын дунд жилд 1-2 удаа */anonymity/* нэргүй санал асуулга явуулж байх,
3. Ёс зүйн зөрчил гаргасан аливаа албан хаагчдад, ажилтануудад зохих арга хэмжээ авч сахилгын шийтгэл хүлээлгэдэг байх, Үүнд:
  - сануулах,
  - Үндсэн цалинг 2-3 сарын хугацаагаар 2-30%-иар бууруулах,
  - тухайн албан тушаалд ажиллах эрхийг түдгэлзүүлэх,
  - хөдөлмөрийн гэрээг цуцлах, гэх мэт шат дараалсан арга хэмжээ авч байх /
4. Ёс зүйн дүрмийг бүрнээ биелүүлж баримтлан ажиллахаа илэрхийлж нийт ажилтан, албан хаагчид гарын үсэн зурж захиргаандаа хадгалуулж хэвших,
5. Төрийн өндөр албан тушаал хашиж байгаа албан хаагчид, ажилтанууд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн Монголын ард түмний өмнө хүлээсэн үүрэг хариуцлага, бодлого үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ дараах зүйлсийг анхаарах,
  - гарсан шийдвэрийн биелэлтийг хангахад аливаа байдлаар саад учруулж цаг алдуулахгүй шуурхай ажиллах,
  - хамт ажиллаж байгаа хүмүүсийн эрхийг хүндэтгэх, төр засгаас хүлээлгэсэн итгэлийг дааж ажиллах,
  - бодлогын чанартай шийдвэр, хууль болон түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарсан заавар, журмыг чанд мөрдөж ажиллах, хүнд суртал гаргах, чирэгдүүлэхгүй байх, хувийн үзэмжээр аливаа асуудалд хандаж зөрүүдлэн муйхарлахгүй байх,
  - ажилтан албан хаагчдын нэр төрийг хүндэтгэн зан харьцааны дутагдал гаргахгүй байх, хамт олныг хүндэтгэн ажиллах,
  - үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах нөхцөлөөр ханган ажиллах,

Санал бичсэн:

Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын даргын иргэний танхимын
асуудал хариуцсан зөвлөх
Д.Аззаяа

➤ Ерөнхийлөгчийн Тамгын газрын дэд дарга Ч.Сайнбилэгийн үүрэг болгосоны дагуу 2011-2012 онд Ерөнхийлөгчийн Тамгын газраас “Иргэний танхимын үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгө оруулалтын төсвийн захиалгын саналыг бэлтгэж өгөв.

**Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх “Иргэний танхим”-ын үйл
ажиллагаанд шаардагдах тоног төхөөрөмжийн захиалга**

2011.05.17

2011-2012 онд худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний нэр төрөл	Эхлэх, дуусах хугацаа	Тоо ширхэг	Төсөвт өртөг
Орчуулгын тоног төхөөрөмж	2012 оны 01-р улирал	50 ш	25 000 000 ₮
Нээлттэй хэлэлцүүлэгт орон нутгын иргэдийг оролцуулах телемост техник тоног төхөөрөмж	2012 оны 01-р улирал		27 000 000 ₮
Жижиг оврын хэвлэх үйлдвэр	2012 оны 01-р улирал	1	30 500 000 ₮ Буюу 25 000 \$
Телестудийн техник тоног төхөөрөмж	2012 оны 01-р улирал	1	18 300 000 ₮ 15 000 \$
Нийт			100 800 000 ₮

2011 оны төсвийн хөрөнгө оруулалтаар авах эд хогшил			
Иргэний танхимд сандал	2011	30 ш	Иргэний танхим”-ын ажлын албаны өрөөнд байрлуулах эдгээр тавилга хогшлыг энэ оны тавилга хөрөнгө эд хогшил худалдан авах төсвөөс гүйцэтгэлийг хийхийг санал болгож байна.
Иргэний танхимын ажлын албаны өрөөнд ажлын ширээ	2011	4 ш	
Иргэний танхимын ажлын албаны өрөөнд ажлын сандал	2011	4 ш	
Ном, бичгийн шүүгээ	2012 оны 01-р улирал	1 ш	
Хурлын ширээ	2011	1 ш	
Хурлын ширээний сандалнууд	2011	8 ш	

Захиалгат санал өгсөн:
“Иргэний танхим”-ын асуудал
эрхэлсэн зөвлөх Д.Азаяа

- 2011.04.15-16 ны өдрүүдэд хуралдсан “Шүүх эрх мэдлийн шинэчлэл ба шударга ёс” үндэсний чуулганаас гаргасан дүгнэлт шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангах үйл ажиллагааны хүрээнд 2011.06.22-ны өдөр ажлын хэсгээс зохион байгуулсан “Шүүхийн шинэтгэлийн багц хуулиудын төслийн хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, хуралдааны гурван цагын аудио бичлэг нийт хуудас протоколыг шивж буулган 2011.06.24 ны өдөр Ерөнхийлөгчийн ахлах зөвлөх П.Цагаанд хүлээлгэн өгөв.

Тайлан гаргасан: Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэдэх “Иргэний танхим”
Д.Аззаяа